

УДК 657:65

**ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ
СИСТЕМ ОБЛІКУ**

Матюха М.М., кандидат економічних наук

Висвітлюються питання концепції автоматизації обліку, аналізу-прогнозу, контролю як інформаційної бази для прийняття ефективних управлінських рішень. Основні концептуальні положення мають включати автоматизацію складових контролінеу в залежності від характеристики об'єкту автоматизації – підприємства, його структури управління.

© Матюха М.М., 2001

Подані порівняльні характеристики, визначені критерії оцінки основних комп'ютерних програм для автоматизації управління підприємством

Реформування бухгалтерського обліку і фінансової звітності, що здійснюється нині є позитивним явищем в розвитку економіки України. Розробляються і запроваджуються національні стандарти бухгалтерського обліку, які побудовані на базі міжнародних стандартів, запроваджено нові Плани рахунків для господарських суб'єктів банківської діяльності, підприємств, чия діяльність направлена на отримання комерційного чи соціального ефекту, для установ, що фінансуються із бюджету. Це сприяє розвитку міжнародних економічних зв'язків, зацікавленню іноземних інвесторів, сприяє загальному розвитку перехідної вітчизняної економіки.

Положення про автоматизацію розрахунків висвітлені в Законі України "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні". Цей нормативний акт регламентує дію електронних розрахунків системи "клієнт банку — банк" на рівні нормативно-правових актів Національного банку. Доцільно привести існуюче програмне забезпечення по автоматизації облікової роботи до однієї і бази, використовуючи вже існуючі напрацювання в цій сфері

Для адаптації автоматизованої системи бухгалтерського обліку необхідно сформувати і дотримуватися наукового концептуального підходу до поставленої проблеми. Дана концепція має враховувати поєднання та інтеграцію різних видів обліку, аналіз-прогнозування та контроль діяльності господарських суб'єктів.

Основа концептуальних положень може складатися із загальних характеристик обліку як цілісної інформаційної системи:

1. Вид обліку та його мета (фінансовий, податковий, управлінський, і статистичний), поняття аналізу-прогнозу і контролю діяльності суб'єкта господарської діяльності як складових основ інформаційної бази — об'єднання цих понять, стосовно автоматизації підприємства у термін котролінг;

2. Характеристика об'єкту автоматизації (підприємства, організації, установи);

3. Поняття та якісна характеристика інформації (вхідних і вихідних даних), інформаційної системи (оцінка її можливостей);

4. Групи користувачів та методи задоволення їх інформаційних потреб.

Щодо першого пункту орієнтовного змісту поданої концепції, то питання загальних термінів, їх сутності та поставлені завдання потребують однозначності визначення перш за все в нормативних документах, як до термінів власне обліку, так і до питань інформаційних технологій обліку. Крім того, потрібно встановити ступінь і форму автоматизації складових контролінгу, застосування до них відповідних технічних засобів. Для основи цього складового елементу концепції потрібно використовувати наукові підходи і методи, що направлені на сприяння раціонального використання засобів і предметів праці та самої праці в господарській діяльності для отримання максимального прибутку, чи досягнення соціального ефекту.

Для характеристики об'єкта комп'ютеризації слід врахувати організаційну побудову та систему управління підприємством, у тому числі типи організаційних структур, функціональну структуру системи управління, методи управління підприємством.

Запровадження національних систем, або декількох систем має проводитися поетапно. На першому етапі краще автоматизувати облікові проце-

си на підприємстві. Але обробка інформації не має завершуватися складанням бухгалтерських реєстрів, звітів, а має інтегруватися з формуванням фінансово-економічних показників діяльності підприємства. Далі слід автоматизувати управлінські завдання: прогнозування і формування фінансово-економічної політики підприємства. Кінцевим етапом має стати запровадження цілісної комплексної системи управління підприємством (корпоративної системи).

Крім запровадження комплексної внутрішньої автоматизації потрібний перехід до розвитку сервісних ресурсів, запровадження обміну інформацією. Звітні дані можуть бути представлені контролюючим установам, інвесторам в цілях реклами. Також інформація має бути отримана підприємством: доступ до нормативно-правової бази, для характеристики стану кон'юнктури ринку, в цілях довідки. Особливу увагу тут слід приділити можливості автоматизації розрахункових операцій між підприємствами, та реалізації товарів через мережу. В даний час, враховуючи проблеми, що стоять на шляху запровадження автоматизації цей момент має бути врегульований у найкоротший строк. Серед моментів, що спричинили такий стан можна віднести: малу кількість підприємств, які мають доступ до глобальної мережі, малу кількість власників кредитних карток, низький розвиток постачання реалізованих товарів через мережу, низька платоспроможність населення, недовіра до фінансово-кредитних нових технологій бізнесу, регіональна нерівномірність розподілення користувачів нових видів послуг. Також слід відзначити технічну надійність систем обліку електронної реалізації та розрахункових відносин.

При вирішенні поетапного переходу до створення інформаційної системи потрібно підходити до ціленаправленого вибору програмного забезпечення, що має спиратися на системний комплексний оцінці. Проблема полягає в тому, що система має задовольняти декілька вимог: бути достатньо функціональною, завершеною з точки зору обліку (автоматизації обліку), бути універсальною, що враховує специфіку галузевих особливостей підприємств. Має бути продумана проблема інтенсифікації автоматизації цілісного управлінського обліку фінансово-економічних служб.

Сучасне програмне забезпечення будуватиметься відповідно до вимог, принципів і методів ведення обліку, облікового забезпечення, виходячи із можливостей сучасної техніки. Вітчизняні програмні продукти мають відповідати основним функціональним обліковим вимогам, мати можливість проводити облікову, аналітичну, контролюючу роботу, враховуючи національні специфічні риси підприємств (галузь діяльності, розмір і форма власності підприємства). Саме ці моменти мають якісно характеризувати програмний продукт автоматизації інформаційної бази контролю підприємства. Тому можливості бухгалтерських програм можуть слугувати критерієм для їх якісних оцінок. До цих критеріїв потрібно віднести змогу програмного забезпечення — інформаційної бази: 1) вести синтетичний та аналітичний облік активів, капіталу, зобов'язань, з елементами управлінського обліку; 2) формувати фінансову, податкову, статистичну звітність; 3) надавати іншу довідкову інформацію для потреб ведення господарської діяльності; 4) на базі приведених можливостей проводити автоматизований аналіз-прогноз і контроль за діяльністю підприємства. Наведені оціночні компоненти інформаційної бази мають включати можливість ведення первинного обліку та складання різних форм первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, формувати оборотну відомість, Головну книгу тощо — приблизно 110

Крім того програмне забезпечення має задовольняти відповідні технічні, комерційні та ергономічні потреби.

До технічних характеристик слід віднести: 1) невибагливість до комп'ютерних систем, 2) швидкість виконання поставлених завдань, 3) редагування бухгалтерських форм, 4) обмін даними з іншим програмним забезпеченням, 5) обмін інформацією через мережу, 6) надійний захист і збереження інформації, 7) замінити програму (поновити версію) — приблизно 30 показників.

Ергономічні вимоги до бухгалтерських програм мають задовольнити характеристики щодо зручності у користуванні програмою та позитивно сприймати інформацію працівниками — приблизно 10 показників.

За функціональними параметрами оцінюють можливість програмного забезпечення, які групують у вигляді таблиці.

Структура досліджуваних можливостей програмного забезпечення, %

Назва програмного забезпечення	Можливості			
	ведення бухгалтерського, податкового, статистичного, управлінського обліків	технічні	комерційні	ергономічні
Кількість показників "1С: Бухгалтерія 7.7" (фірма АВВУУ)	50	8	5	5
"Парус-Бухгалтерія 7.11"	80,0	75,0	90,0	90,0
"Галактика"	75,0	70,0	98,0	95,0
"Галактика"	90,0	68,0	89,0	89,0
"БЭСТ-Про"	70,0	68,0	89,0	90,0
"Гарант-учет"	75,0	65,0	95,0	93,0
"Универсал 5.1"	70,0	65,0	90,0	89,0
"Толстый Ганс"	60,0	73,0	87,0	85,0

Аналізуючи сучасне розмаїття бухгалтерських програмних продуктів можна зробити наступні висновки, що сучасні автоматизовані програмні продукти (АПП) є комплексним інструментом для автоматизації обліку і управління підприємствами. В ході дослідження виявлені труднощі взаємодії різних АПП як між собою, так і з технологічним обладнанням. В результаті відбувається перенесення електронних документів з однієї програми до іншої ручним способом, що призводить до втрати робочого часу, допущення різного роду помилок і втрати сенсу автоматизації взагалі.

Освещаются вопросы концепции автоматизации учета, анализа-прогноза, контроля как информационной базы для принятия эффективных управленческих решений. Основные концептуальные положения должны включать автоматизацию составных контроллинга в зависимости от характеристики объекта автоматизации предприятия, его структуры управления.

Даны сравнительные характеристики, определены критерии оценки основных компьютерных программ для автоматизации управления предприятием. На основании приведенной методики целесообразно выбирать программное обеспечение для автоматизации процессами управления предприятия.

Article tight calculation automation conception questions, analysis-prognosis, control as information base for reception of effective administrative decisions. The Basic conception regulations must include automation component controlling in dependence on enterprise automation object description, hr. management structure.

Are Given comparative descriptions, are definite the estimation criterion. of basic computer programs for management automation by enterprise. On foundation of brought methods expediently to fix on software for automation fix enterprise management processes.